

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 7ης Μαΐου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 – Άρθρο 1, παράγραφος 1 – Έννοια “αστικών και εμπορικών υποθέσεων” και “διοικητικών υποθέσεων” – Πεδίο εφαρμογής – Δραστηριότητες των νηογνώμων που αναλαμβάνουν την κατάταξη και πιστοποίηση των πλοίων – Acta iure imperii και acta iure gestionis – Προνόμια δημόσιας εξουσίας – Ετεροδικία»

Στην υπόθεση C-641/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunale di Genova (πρωτοδικείο Γένοβας, Ιταλία) με απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Οκτωβρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

LG κ.λπ.

κατά

Rina SpA,

Ente Registro Italiano Navale,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούσα καθήκοντα δικαστή του πρώτου τμήματος, M. Safjan, L. Bay Larsen και C. Toader (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: R. Schiano, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 18ης Σεπτεμβρίου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι LG κ.λπ., εκπροσωπούμενοι από τους R. Ambrosio, S. Commodo, S. Bertone, M. Bona, A. Novelli και F. Rocar, avvocati, C. Villacorta Salis, abogado, J-P Bellecave, avocat, καθώς και από τον N. Taylor, solicitor,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

- οι Rina SpA και Ente Registro Italiano Navale, εκπροσωπούμενες από τους G. Giacomini, F. Siccardi, R. Bassi, M. Campagna, T. Romanengo και τις F. Ronco και M. Giacomini, avvocati,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και D. Dubois καθώς και από την E. de Moustier,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Heller καθώς και από τους S. L. Kaléda και L. Malferrari,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, και του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και της αιτιολογικής σκέψεως 16 της οδηγίας 2009/15/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με κοινούς κανόνες και πρότυπα για τους οργανισμούς επιθεώρησης και ελέγχου πλοίων και για τις συναφείς δραστηριότητες των ναυτικών αρχών (ΕΕ 2009, L 131, σ. 47).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των LG κ.λπ. και, αφετέρου, των Rina SpA και Ente Registro Italiano Navale (στο εξής, από κοινού: εταιρίες Rina), σχετικά με την καταβολή από τις δεύτερες, δυνάμει αστικής ευθύνης, αποζημίωσης και χρηματικής ικανοποίησης, αντιστοίχως, για την περιουσιακή ζημία και την ηθική βλάβη και την ψυχική οδύνη που υπέστησαν οι LG κ.λπ. λόγω του ναυαγίου του πλοίου Al Salam Boccaccio '98 που σημειώθηκε μεταξύ 2ας και 3ης Φεβρουαρίου 2006 στην Ερυθρά Θάλασσα.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας, που υπογράφηκε στο Μοντέγκο Μπαίου στις 10 Δεκεμβρίου 1982 (στο εξής: Σύμβαση του Μοντέγκο Μπαίου), τέθηκε σε ισχύ στις 16 Νοεμβρίου 1994. Εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 98/392/ΕΚ του Συμβουλίου, της 23ης Μαρτίου 1998 (ΕΕ 1998, L 179, σ. 1).
- 4 Κατά το άρθρο 90 της Συμβάσεως αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα ναυσιπλοΐας», «[κ]άθε κράτος [...] έχει το δικαίωμα να διαπλέει την ανοικτή θάλασσα με πλοία που φέρουν τη σημαία του».
- 5 Το άρθρο 91 της εν λόγω Συμβάσεως, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εθνικότητα των πλοίων», προβλέπει τα εξής:

«1. Κάθε κράτος καθορίζει τους όρους για τη χορήγηση της εθνικότητάς του σε πλοία, για την νηολόγηση πλοίων στην επικράτειά του και για το δικαίωμα να φέρουν τη σημαία του. Τα πλοία έχουν την εθνικότητα του κράτους τη σημαία του οποίου δικαιούνται να φέρουν [...]

2. Κάθε κράτος εκδίδει στα πλοία, στα οποία έχει χορηγήσει το δικαίωμα να φέρουν τη σημαία του, έγγραφα για τον σκοπό αυτό.»

6 Το άρθρο 94, παράγραφοι 1 και 3 έως 5, της Συμβάσεως του Μοντέγκο Μπαίου ορίζει τα εξής:

«1. Κάθε κράτος θα ασκεί αποτελεσματικά τη δικαιοδοσία και τον έλεγχο του σε διοικητικά, τεχνικά και κοινωνικά θέματα πάνω στα πλοία που φέρουν τη σημαία του.

[...]

3. Κάθε κράτος πρέπει να παίρνει τα απαραίτητα μέτρα για τα πλοία που φέρουν τη σημαία του, ώστε με αυτά να εξασφαλίζεται η ασφάλεια στη θάλασσα, ιδιαίτερα στους κατωτέρω τομείς:

α) την κατασκευή, εξοπλισμό και πλωιμότητα των πλοίων

[...]

4. Στα μέτρα αυτά θα συμπεριλαμβάνονται και εκείνα που είναι απαραίτητα για να εξασφαλιστεί ότι:

α) κάθε πλοίο, πριν από τη νηολόγησή του και στη συνέχεια σε εύλογα χρονικά διαστήματα, επιθεωρείται από διαθέτοντες τα κατάλληλα προσόντα επιθεωρητές πλοίων και φέρει χάρτες, ναυτικές εκδόσεις, ναυτιλιακό εξοπλισμό και όργανα κατάλληλα για την ασφαλή ναυσιπλοΐα του·

[...]

5. Κατά τη λήψη των μέτρων που αναφέρονται στις παραγράφους 3 και 4, κάθε κράτος πρέπει να συμμορφώνεται προς τους γενικά αποδεκτούς διεθνείς κανονισμούς, διαδικασίες και μεθόδους ενέργειας και να παίρνει όλα τα αναγκαία μέτρα που είναι απαραίτητα για να εξασφαλίσουν την τήρησή τους.»

7 Στο πλαίσιο αυτό, η Διεθνής Σύμβαση περί Ασφάλειας της Ανθρώπινης Ζωής εν Θαλάσση, η οποία συνήφθη στο Λονδίνο την 1η Νοεμβρίου 1974 (στο εξής: Σύμβαση SOLAS) και στην οποία όλα τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη, έχει ως κύριο σκοπό να αποσαφηνίσει τις ελάχιστες προδιαγραφές για τη ναυπήγηση, τον εξοπλισμό και την εκμετάλλευση των πλοίων, οι οποίες συμβιβάζονται με την ασφάλειά τους.

8 Βάσει του κανονισμού 3-1 του μέρους A-1 του κεφαλαίου II-1 της συμβάσεως αυτής, τα πλοία θα είναι σχεδιασμένα, κατασκευασμένα και συντηρημένα σύμφωνα με τις κατασκευαστικές, μηχανολογικές και ηλεκτρολογικές απαιτήσεις ενός νηογνώμονα αναγνωρισμένου από την αρχή, ήτοι, βάσει του κειμένου της εν λόγω συμβάσεως, από την Κυβέρνηση του κράτους τη σημαία του οποίου δικαιούται να φέρει το πλοίο, σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού XI/1 ή με τους εθνικούς κανονισμούς της αρχής οι οποίοι παρέχουν ισοδύναμα επίπεδα ασφαλείας.

9 Ο κανονισμός 6 του κεφαλαίου I της Συμβάσεως SOLAS ορίζει τα εξής:

«α) Η επιθεώρησης και εξετάσεις των πλοίων, καθ' όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων των παρόντων Κανονισμών και την παροχή των εκ τούτων εξαιρέσεων, θα διενεργούνται υπό οργάνων της Αρχής. Η Αρχή δύναται οπωσδήποτε να εμπιστευθή τας επιθεωρήσεις και εξετάσεις είτε εις επιθεωρητάς διορισμένους δια τον σκοπόν αυτόν, ή εις οργανισμούς ανεγνωρισμένους παρ' αυτής.

- β) Αρχή διορίζουσα επιθεωρητάς ή αναγνωρίζουσα οργανισμούς να διενεργούν επιθεωρήσεις και εξετάσεις, όπως καθορίζονται εις την παράγραφο (α) του παρόντος Κανονισμού, θα εξουσιοδοτηθή κατ' ελάχιστον, κάθε διορισμένον επιθεωρητήν ή ανεγνωρισμένον οργανισμόν να δύναται να:
- i) Απαιτή επισκευάς εις πλοίον, και
 - ii) Διενεργή επιθεωρήσεις και εξετάσεις εάν ζητηθούν υπό των αρμοδίων Αρχών της Χώρας του λιμένου.

Η Αρχή θα γνωστοποιή εις τον Οργανισμόν τας ειδικάς αρμοδιότητας και όρους της παραχωρηθείσης εξουσιοδοτήσεως εις τους διορισμένους επιθεωρητάς ή ανεγνωρισμένους οργανισμούς.

- γ) Όταν διορισμένος επιθεωρητής ή ανεγνωρισμένος Οργανισμός αποφαινεται ότι η κατάσταση του πλοίου ή του εξοπλισμού του δεν ανταποκρίνεται ουσιωδώς προς τα στοιχεία του πιστοποιητικού, ή είναι τοιαύτη ώστε το πλοίον δεν κρίνεται ικανόν να ανοίγη εις την θάλασσαν άνευ κινδύνου δια το πλοίον ή δια τους επιβαίνοντας, ο εν λόγω Επιθεωρητής ή Οργανισμός θα βεβαιούται αμέσως ότι ανελήφθη ενέργεια αποκαταστάσεως και εν ευθέτω χρόνω θα ενημερώση την Αρχήν. Εάν τοιαύτη ενέργεια αποκαταστάσεως δεν ανελήφθη, το σχετικόν Πιστοποιητικόν δέον να ανακληθή και η Αρχή θα ενημερωθή αμέσως [...]
- δ) Εις πάσαν περίπτωσιν, η Αρχή θα εγγυάται απολύτως δια την πληρότητα και αποτελεσματικότητα της επιθεωρήσεως και εξετάσεως και θα αναλαμβάνη να εξασφαλίζη τας απαραίτητους προϋποθέσεις δια την ικανοποίησιν της παρούσης υποχρεώσεως.»

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 44/2001

- 10 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, «[ο] παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει ιδίως φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις».
- 11 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

Η οδηγία 2009/15

- 12 Η αιτιολογική σκέψη 16 της οδηγίας 2009/15 έχει ως εξής:

«Όταν αναγνωρισμένος οργανισμός, οι επιθεωρητές του ή το τεχνικό προσωπικό του εκδίδουν τα σχετικά πιστοποιητικά εξ ονόματος της διοίκησης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν ώστε, όσον αφορά τις εν λόγω δραστηριότητες που τους έχουν ανατεθεί, να απολαύουν αναλογικών νομικών εγγυήσεων και δικαστικής προστασίας, περιλαμβανομένης της άσκησης του δικαιώματος άμυνας, εκτός της ασυλίας, που αποτελεί δικαίωμα το οποίο δύναται να επικαλούνται μόνον τα κράτη μέλη ως δικαίωμα αναπόσπαστο της κυριαρχίας και το οποίο επομένως δεν είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο ανάθεσης.»

13 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει μέτρα τα οποία πρέπει να ακολουθούνται από τα κράτη μέλη στις σχέσεις τους με τους οργανισμούς που είναι επιφορτισμένοι με την επιθεώρηση, τον έλεγχο και την πιστοποίηση πλοίων με στόχο τη συμμόρφωση προς τις διεθνείς συμβάσεις σχετικά με την ασφάλεια στη θάλασσα και την πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης, προωθώντας, ταυτόχρονα, τον στόχο της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Αυτό περιλαμβάνει την ανάπτυξη και εφαρμογή απαιτήσεων ασφαλείας για το σκάφος, τη μηχανολογική και ηλεκτρολογική εγκατάσταση και την εγκατάσταση ελέγχου για πλοία που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διεθνών συμβάσεων.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 14 Οι LG κ.λπ., συγγενείς των θυμάτων και επιζήσαντες επιβάτες του ναυαγίου του πλοίου Al Salam Boccaccio '98, που σημειώθηκε μεταξύ 2ας και 3ης Φεβρουαρίου 2006 στην Ερυθρά Θάλασσα με περισσότερα από 1 000 θύματα, ενήγαγαν ενώπιον του Tribunale di Genova (πρωτοδικείου Γένοβας, Ιταλία) τις εταιρίες Rina, νηογνώμονες που αναλαμβάνουν την κατάταξη και πιστοποίηση πλοίων, με εταιρική έδρα στη Γένοβα.
- 15 Οι LG κ.λπ. αξιώνουν αποζημίωση και χρηματική ικανοποίηση, αντιστοίχως, για περιουσιακή ζημία καθώς και για ηθική βλάβη και ψυχική οδύνη λόγω πιθανής αστικής ευθύνης των εταιριών Rina, υποστηρίζοντας ότι οι εργασίες κατάταξης και πιστοποίησης του εν λόγω πλοίου, τις οποίες είχαν πραγματοποιήσει οι εταιρίες Rina, δυνάμει συμβάσεως συναφθείσας με τη Δημοκρατία του Παναμά, προκειμένου το πλοίο αυτό να αποκτήσει τη σημαία του ως άνω κράτους, συνδέονται αιτιωδώς με το εν λόγω ναυάγιο.
- 16 Οι εταιρίες Rina προβάλλουν έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του αιτούντος δικαστηρίου επικαλούμενες την αρχή του διεθνούς δικαίου περί ετεροδικίας των αλλοδαπών κρατών. Ειδικότερα, κατά τις εταιρίες αυτές, οι εργασίες κατάταξης και πιστοποίησης που εξετέλεσαν πραγματοποιήθηκαν κατ' εξουσιοδότηση της Δημοκρατίας του Παναμά και, κατά συνέπεια, συνιστούν εκδήλωση των κυριαρχικών προνομίων του εξουσιοδοτήσαντος κράτους.
- 17 Αντιθέτως, κατά τους LG κ.λπ., δεδομένου ότι οι εταιρίες Rina έχουν την εταιρική έδρα τους στην Ιταλία και η διαφορά της κύριας δίκης είναι αστικής φύσεως, κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού 44/2001, τα ιταλικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού. Επιπλέον, οι LG κ.λπ. φρονούν ότι η προβληθείσα από τις εταιρίες Rina ένσταση ετεροδικίας δεν καλύπτει δραστηριότητες που ρυθμίζονται από τεχνικούς κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται χωρίς διακριτική ευχέρεια και είναι, εν πάση περιπτώσει, ανεξάρτητοι από τις πολιτικές επιλογές και τα προνόμια του κράτους.
- 18 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τη διεθνή δικαιοδοσία των ιταλικών δικαστηρίων στο μέτρο που, μολονότι δεν αμφισβητείται ότι οι εταιρίες Rina έχουν την έδρα τους στην Ιταλία, ενήργησαν κατόπιν εξουσιοδότησεως της Δημοκρατίας του Παναμά.
- 19 Συναφώς, το εν λόγω δικαστήριο αναφέρεται, στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, στη νομολογία του Corte costituzionale (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Ιταλία) και του Corte suprema di cassazione (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία) σε σχέση με την ετεροδικία. Σύμφωνα με τη νομολογία των ως άνω ανωτάτων δικαστηρίων, η αναγνώριση της ετεροδικίας αποκλείεται μόνον όσον αφορά τις πράξεις των αλλοδαπών κρατών που συνίστανται σε εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας ή όταν μια τέτοια αναγνώριση παραβιάζει την αρχή της δικαστικής προστασίας.

- 20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale di Genova (πρωτοδικείο Γένοβας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν [το άρθρο 1, παράγραφος 1, και το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001], ερμηνευόμενα επίσης υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, του άρθρου 6, παράγραφος 1, της [Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ)] και της αιτιολογικής σκέψεως 16 της οδηγίας 2009/15, την έννοια ότι απαγορεύουν σε δικαστήριο κράτους μέλους, στο πλαίσιο αγωγής αποζημίωσης λόγω ευθύνης εξ αμελείας για ζημία συνιστάμενη σε θανάτους και σωματικές βλάβες που προκλήθηκαν από ναυάγιο επιβατηγού οχηματαγωγού, να αρνηθεί ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία αναγνωρίζοντας ετεροδικία υπέρ οντοτήτων και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τα οποία εκτελούν δραστηριότητες κατάταξης και/ή πιστοποίησης και τα οποία εδρεύουν στο κράτος μέλος αυτό, με το αιτιολογικό ότι οι εν λόγω δραστηριότητες κατάταξης και/ή πιστοποίησης ασκούνται για λογαριασμό [τρίτου] κράτους;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Επί του παραδεκτού

- 21 Με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, οι εταιρίες Rina προβάλλουν ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι अपαράδεκτη. Συναφώς, υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η ερμηνεία των διατάξεων του κανονισμού 44/2001 δεν ασκεί επιρροή για την απόφαση επί της ενστάσεως ετεροδικίας, η οποία προβλήθηκε στη διαφορά της κύριας δίκης και επί της οποίας το αιτούν δικαστήριο όφειλε να αποφανθεί πριν υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο, προκειμένου να κρίνει το ζήτημα της τυχόν διεθνούς δικαιοδοσίας του. Επιπλέον, κατά τις εταιρίες Rina, ο κανονισμός 44/2001 δεν είναι καθ' ύλην εφαρμοστέος στη διαφορά της κύριας δίκης, δεδομένου ότι πρόκειται, στη συγκεκριμένη περίπτωση, για αξίωση που απέρρευσε από πράξη δημόσιας εξουσίας, γεγονός που αρκεί για τον αποκλεισμό της αγωγής από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού.
- 22 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά πάγια νομολογία, τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου το οποίο έχει προσδιορίσει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή επίσης όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, σκέψη 29).
- 23 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι υφίσταται πραγματικός και άμεσος σύνδεσμος μεταξύ του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, του οποίου την ερμηνεία ζητεί το αιτούν δικαστήριο, και της διαφοράς της κύριας δίκης. Ειδικότερα, η ερμηνεία αυτή είναι αναγκαία προκειμένου να διαπιστωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου αυτού να αποφανθεί επί της ως άνω διαφοράς.
- 24 Η δε ένσταση περί μη δυνατότητας εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν αφορά το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, αλλά άπτεται της ουσίας του υποβαλλόμενου ερωτήματος (πρβλ. απόφαση της 4ης Ιουλίου 2019, Kirschstein, C--393/17, EU:C:2019:563, σκέψη 28).

- 25 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο κανονισμός 44/2001 έχει εφαρμογή όχι μόνον όταν η διαφορά αφορά περισσότερα κράτη μέλη, αλλά και όταν αφορά ένα μόνον κράτος μέλος αν υφίσταται στοιχείο αλλοδαπότητας λόγω της εμπλοκής τρίτου κράτους. Ειδικότερα, η κατάσταση αυτή είναι ικανή να εγείρει ζητήματα σχετικά με τον καθορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Μαρτίου 2005, *Owusu*, C-281/02, EU:C:2005:120, σκέψεις 24 έως 27, και της 17ης Μαρτίου 2016, *Taser International*, C-175/15, EU:C:2016:176, σκέψη 20).
- 26 Συνεπώς, το προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτό.

Επί της ουσίας

- 27 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αγωγή αποζημιώσεως στρεφόμενη κατά νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που ασκούν δραστηριότητα κατάταξης και πιστοποίησης πλοίων για λογαριασμό και κατ' εξουσιοδότηση τρίτου κράτους εμπίπτει στις κατά τη διάταξη αυτή «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και, κατά συνέπεια, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, σε καταφατική δε περίπτωση, αν η περί ετεροδικίας αρχή του εθνικού διεθνούς δικαίου εμποδίζει την άσκηση, από το επιληφθέν εθνικό δικαστήριο, της προβλεπόμενης από τον εν λόγω κανονισμό διεθνούς δικαιοδοσίας.
- 28 Συναφώς, προκειμένου να δοθεί λυσιτελής απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει, πρώτον, να καθοριστεί η ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στους όρους «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και «διοικητικές υποθέσεις», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, σε σχέση με τις δραστηριότητες κατάταξης και πιστοποίησης που ασκούν οι εταιρίες Rina, προκειμένου να διαπιστωθεί αν τα ιταλικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, και, δεύτερον, να εξεταστούν οι συνέπειες της τυχόν αναγνώρισεως ετεροδικίας υπέρ οργανισμών ιδιωτικού δικαίου, όπως οι εταιρίες Rina, για την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού και ιδίως για την άσκηση της διεθνούς δικαιοδοσίας που τυχόν έχει το αιτούν δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001.
- 29 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, το πεδίο εφαρμογής του περιορίζεται στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις». Ο κανονισμός δεν καλύπτει ιδίως φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις.
- 30 Πρέπει, πρώτον, να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, προς διασφάλιση, στο μέτρο του δυνατού, της ισότητας και της ομοιομορφίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από τον κανονισμό 44/2001 για τα κράτη μέλη και για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, ο όρος «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως απλή παραπομπή στο εσωτερικό δίκαιο του ενός ή του άλλου από τα οικεία κράτη. Πρόκειται, αντιθέτως, για αυτοτελή έννοια η οποία πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα, αφενός, τους σκοπούς και το σύστημα του εν λόγω κανονισμού και, αφετέρου, τις γενικές αρχές που απορρέουν από το σύνολο των εθνικών έννομων τάξεων (απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2014, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, σκέψη 24).
- 31 Δεύτερον, κατά πάγια νομολογία, όπως προκύπτει ιδίως από την αιτιολογική σκέψη 7 του κανονισμού 44/2001, πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να εκλάβει υπό ευρεία έννοια τις κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και να προσδώσει, κατά συνέπεια, στον εν λόγω κανονισμό ευρύ πεδίο εφαρμογής (απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2019, *NK*, C-535/17, EU:C:2019:96, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 32 Τρίτον, επισημαίνεται ότι, προκειμένου να κριθεί αν μια διαφορά εμπίπτει ή όχι στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001, πρέπει να εξεταστούν τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν είτε το είδος της έννομης σχέσεως μεταξύ των διαδίκων είτε το αντικείμενο της συγκεκριμένης διαφοράς (απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2014, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, σκέψη 26).

- 33 Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, καίτοι ορισμένες διαφορές μεταξύ δημόσιας αρχής και ιδιώτη μπορεί να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001 όταν το ένδικο βοήθημα αφορά πράξεις τελούμενες *iure gestionis*, δεν ισχύει το ίδιο όταν η δημόσια αρχή ενεργεί στο πλαίσιο της ασκήσεως δημόσιας εξουσίας (πρβλ. απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2014, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 34 Ειδικότερα, η εκδήλωση προνομίων δημόσιας εξουσίας εκ μέρους ενός εκ των διαδίκων, λόγω της εκ μέρους του ασκήσεως εξουσιών υπέρμετρων σε σύγκριση με τους εφαρμοζόμενους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες, αποκλείει την υπαγωγή μιας τέτοιας διαφοράς στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 (απόφαση της 28ης Απριλίου 2009, *Αποστολίδης*, C-420/07, EU:C:2009:271, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 35 Προκειμένου να κριθεί αν μια διαφορά αφορά πράξεις διενεργηθείσες κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας, πρέπει να εξεταστεί η βάση του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος και ο τρόπος ασκήσεως του (πρβλ. αποφάσεις της 11ης Απριλίου 2013, *Sapir κ.λπ.*, C-645/11, EU:C:2013:228, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 12ης Σεπτεμβρίου 2013, *Sunico κ.λπ.*, C-49/12, EU:C:2013:545, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 36 Συναφώς, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της υποβληθείσας στο Δικαστήριο δικογραφίας, η ασκηθείσα από τους LG κ.λπ. αγωγή στηρίζεται στα άρθρα 2043, 2049, 2050 και 2055 του ιταλικού Αστικού Κώδικα που διέπουν την εξωσυμβατική ευθύνη καθώς και στα άρθρα 1218 και 1228 του ιταλικού Αστικού Κώδικα που αφορούν την ενδοσυμβατική ευθύνη λόγω παραβιάσεως υποχρεώσεων ασφαλείας.
- 37 Επιπλέον, πρέπει να κριθεί αν οι εν λόγω εργασίες κατάταξης και πιστοποίησης πλοίων, τις οποίες πραγματοποίησαν οι εταιρίες Rina κατ' εξουσιοδότηση και για λογαριασμό της Δημοκρατίας του Παναμά, εμπίπτουν, βάσει του περιεχομένου τους, στην άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας.
- 38 Στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, και όχι στο Δικαστήριο, να προβεί συναφώς στον νομικό χαρακτηρισμό των εργασιών αυτών. Ωστόσο, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα.
- 39 Συναφώς, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 67 έως 70 των προτάσεών του, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι ορισμένες δραστηριότητες ασκήθηκαν κατόπιν εξουσιοδοτήσεως από κράτος, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει, συναφώς, ότι το γεγονός και μόνον ότι ορισμένες εξουσίες ανατίθενται με πράξη δημόσιας εξουσίας δεν συνεπάγεται ότι οι εξουσίες αυτές ασκούνται *iure imperii* (πρβλ. απόφαση της 9ης Μαρτίου 2017, *Pula Parking*, C-551/15, EU:C:2017:193, σκέψη 35).
- 40 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι οι εν λόγω εργασίες κατάταξης και πιστοποίησης πραγματοποιήθηκαν από τις εταιρίες Rina για λογαριασμό και προς το συμφέρον της Δημοκρατίας του Παναμά. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι το γεγονός της ασκήσεως δραστηριότητας για λογαριασμό του κράτους δεν συνεπάγεται πάντοτε την άσκηση δημόσιας εξουσίας (πρβλ. απόφαση της 21ης Απριλίου 1993, *Sonntag*, C-172/91, EU:C:1993:144, σκέψη 21).
- 41 Όπως επισημαίνουν οι LG κ.λπ. με τις παρατηρήσεις τους, το γεγονός ότι ορισμένες δραστηριότητες έχουν δημόσιο σκοπό δεν συνιστά, αυτό καθαυτό, επαρκές στοιχείο ώστε να χαρακτηριστούν οι δραστηριότητες αυτές ως πραγματοποιούμενες *iure imperii*, στο μέτρο που δεν αντιστοιχούν στην άσκηση εξουσιών υπέρμετρων σε σύγκριση με τους εφαρμοζόμενους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες (πρβλ. απόφαση της 21ης Απριλίου 1993, *Sonntag*, C-172/91, EU:C:1993:144, σκέψη 22).

Μολονότι δε η δραστηριότητα των εταιριών Rina αποσκοπεί στη διασφάλιση της ασφάλειας των επιβατών ενός πλοίου, τούτο δεν σημαίνει ότι η δραστηριότητά τους ανάγεται στην άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας.

- 42 Ομοίως, το γεγονός ότι, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού τους, ορισμένες πράξεις διενεργούνται προς το συμφέρον ενός κράτους δεν συνεπάγεται, αυτό καθαυτό, ότι οι επίμαχες στην κύρια δίκη εργασίες πραγματοποιούνται κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας, κατά την έννοια της μνημονευόμενης στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως νομολογίας, δεδομένου ότι το κρίσιμο κριτήριο είναι η άσκηση εξουσιών υπέρμετρων σε σύγκριση με τους εφαρμοζόμενους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.
- 43 Προκειμένου να κριθεί αν τούτο ισχύει, πρέπει να επισημανθεί ότι οι δραστηριότητες κατάταξης και πιστοποίησης διέπονται από διεθνείς συμβάσεις στον τομέα της ασφάλειας στη θάλασσα και της πρόληψης της θαλάσσιας ρύπανσης, όπως η Σύμβαση του Μοντέγκο Μπαίου και η Σύμβαση SOLAS. Ειδικότερα, η δραστηριότητα κατάταξης των πλοίων συνίσταται στην έκδοση πιστοποιητικού από νηογνώμονα της εκλογής του εφοπλιστή. Το πιστοποιητικό αυτό βεβαιώνει ότι το πλοίο έχει σχεδιαστεί και κατασκευαστεί σύμφωνα με τους κανόνες της οικείας κλάσης που έχουν συνταχθεί από τον νηογνώμονα βάσει των αρχών που προβλέπει ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (International Maritime Organization - IMO). Η λήψη πιστοποιητικού κλάσης αποτελεί προαπαιτούμενο για τη θεσμοθετημένη πιστοποίηση, η οποία πραγματοποιείται αφού ο εφοπλιστής επιλέξει το κράτος σημαίας.
- 44 Η δραστηριότητα πιστοποίησης συνίσταται στη χορήγηση θεσμοθετημένου πιστοποιητικού από το κράτος σημαίας ή στο όνομά του από έναν εκ των οργανισμών που έχουν εξουσιοδοτηθεί από το εν λόγω κράτος για τη διενέργεια επιθεωρήσεων καθώς και στην έκδοση ορισμένων εγγράφων και πιστοποιητικών, σύμφωνα με τη Σύμβαση SOLAS. Οι δραστηριότητες κατάταξης και πιστοποίησης συχνά ασκούνται από την ίδια εταιρία.
- 45 Βάσει των στοιχείων της υποβληθείσας στο Δικαστήριο δικογραφίας, οι εργασίες κατάταξης και πιστοποίησης πραγματοποιήθηκαν από τις εταιρίες Rina έναντι αμοιβής βάσει ιδιωτικού δικαίου συμβάσεως εμπορικού χαρακτήρα, συναφθείσας απευθείας με τον εφοπλιστή του πλοίου Al Salam Boccaccio '98, σύμφωνα με την οποία οι παρασχεθείσες από τις εταιρίες Rina υπηρεσίες συνίσταντο απλώς στην εξακρίβωση του ότι το υπό εξέταση πλοίο πληρούσε τις απαιτήσεις που προβλέπονταν από τις εφαρμοστέες πράξεις και, εφόσον πληρούσε τις απαιτήσεις αυτές, στην έκδοση των αντιστοίχων πιστοποιητικών. Επιπλέον, από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η ερμηνεία και η επιλογή των εφαρμοστέων τεχνικών απαιτήσεων εναπέκειντο αποκλειστικώς στις αρχές της Δημοκρατίας του Παναμά.
- 46 Συναφώς, από το άρθρο 91 και το άρθρο 94, παράγραφοι 3 και 5, της Συμβάσεως του Μοντέγκο Μπαίου, για την ερμηνεία της οποίας είναι αρμόδιο το Δικαστήριο (πρβλ. αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2008, *Commune de Mesquer*, C-188/07, EU:C:2008:359, σκέψη 85, και της 11ης Ιουλίου 2018, *Bosphorus Queen Shipping*, C-15/17, EU:C:2018:557, σκέψη 44), προκύπτει ότι εναπόκειται στα κράτη να καθορίζουν τους όρους που επιβάλλουν στα πλοία για την απόκτηση της σημαίας και να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια στη θάλασσα, ιδιαίτερα στον τομέα της κατασκευής, του εξοπλισμού και της αξιοπλοΐας των πλοίων.
- 47 Συνεπώς, ο ρόλος των εξουσιοδοτημένων οργανισμών, όπως οι εταιρίες Rina, συνίσταται στον έλεγχο του πλοίου σύμφωνα με τις απαιτήσεις που προβλέπουν οι εφαρμοστέες νομοθετικές διατάξεις, πράγμα που μπορεί, ενδεχομένως, να οδηγήσει στην ανάκληση του πιστοποιητικού λόγω μη συμμορφώσεως του πλοίου προς τις απαιτήσεις αυτές. Εντούτοις, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 95 των προτάσεών του, μια τέτοια ανάκληση δεν απορρέει από την εξουσία λήψεως αποφάσεων των εν λόγω εξουσιοδοτημένων οργανισμών, οι οποίοι ενεργούν εντός ενός εκ των προτέρων καθορισμένου κανονιστικού πλαισίου. Το γεγονός ότι, κατόπιν της ανάκλησης ενός πιστοποιητικού, ένα πλοίο δεν μπορεί πλέον να πλεύσει οφείλεται στην κύρωση η οποία, όπως παραδέχθηκαν οι εταιρίες Rina κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επιβάλλεται από τον νόμο.

- 48 Εξάλλου, από τον κανονισμό 6, στοιχεία γ' και δ', του κεφαλαίου I της Συμβάσεως SOLAS προκύπτει ότι, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του πλοίου, ο εξουσιοδοτημένος οργανισμός ενημερώνει τις αρχές του οικείου κράτους, οι οποίες παραμένουν υπεύθυνες και εγγυώνται για την πληρότητα και αποτελεσματικότητα της επιθεώρησης και εξετάσεως και δεσμεύονται να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα.
- 49 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων στις οποίες οφείλει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, οι εργασίες κατάταξης και πιστοποίησης, όπως αυτές που πραγματοποιήθηκαν στο πλοίο *Al Salam Boccaccio '98* από τις εταιρίες *Rina*, κατ' εξουσιοδότηση και για λογαριασμό της Δημοκρατίας του Παναμά, δεν μπορούν να θεωρηθούν πραγματοποιηθείσες κατά την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, κατά συνέπεια δε αγωγή αποζημιώσεως έχουσα ως αντικείμενο τις εν λόγω εργασίες εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, και περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού.
- 50 Επιπλέον, στο πλαίσιο ευρύτερης συστηματικής ερμηνείας, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου περί ελευθερίας εγκαταστάσεως και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, οι δραστηριότητες πιστοποίησης που ασκούνται από εταιρίες έχουσες την ιδιότητα του οργανισμού πιστοποίησης δεν εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθρου 51 ΣΛΕΕ, λόγω του ότι οι εταιρίες αυτές είναι επιχειρήσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ασκούν τις δραστηριότητές τους υπό συνθήκες ανταγωνισμού και δεν έχουν καμία εξουσία λήψεως αποφάσεων συναρτώμενη με την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2015, *Rina Services κ.λπ.*, C-593/13, EU:C:2015:399, σκέψεις 16 έως 21).
- 51 Πράγματι, το Δικαστήριο απέκλεισε από την εξαίρεση σχετικά με την άσκηση δημόσιας εξουσίας, κατά την έννοια του άρθρου 51 ΣΛΕΕ, τις δραστηριότητες των οργανισμών ιδιωτικού δικαίου που είναι επιφορτισμένοι με τον έλεγχο και την πιστοποίηση της τηρήσεως των προβλεπομένων από τον νόμο προϋποθέσεων εκ μέρους των επιχειρήσεων που εκτελούν δημόσια έργα (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, *SOA Nazionale Costruttori*, C-327/12, EU:C:2013:827, σκέψη 50).
- 52 Ειδικότερα, ο έλεγχος, από τις εταιρίες αυτές, της τεχνικής και οικονομικής δυνατότητας των υποκειμένων στην πιστοποίηση επιχειρήσεων, της αλήθειας και του περιεχομένου των δηλώσεων, των πιστοποιητικών και των εγγράφων που υποβάλλονται από τα πρόσωπα στα οποία πρέπει να χορηγηθεί η πιστοποίηση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δραστηριότητα καταλαμβανόμενη από την αυτονομία λήψεως αποφάσεων η οποία χαρακτηρίζει την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας, δεδομένου ότι ο έλεγχος αυτός, ο οποίος διενεργείται υπό άμεση κρατική εποπτεία, καθορίζεται εξ ολοκλήρου από το εθνικό κανονιστικό πλαίσιο (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, *SOA Nazionale Costruttori*, C-327/12, EU:C:2013:827, σκέψη 54, και, κατ' αναλογία, αποφάσεις της 22ας Οκτωβρίου 2009, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, C-438/08, EU:C:2009:651, σκέψη 41, καθώς και της 15ης Οκτωβρίου 2015, *Grupo Itevelesa κ.λπ.*, C-168/14, EU:C:2015:685, σκέψη 56).
- 53 Το αιτούν δικαστήριο εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον ασκεί επιρροή, σε σχέση με τη δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 44/2001 στη διαφορά της κύριας δίκης, η ένσταση η οποία αντλείται από την περί ετεροδικίας αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου και την οποία προέβησαν οι εταιρίες *Rina*, προκειμένου να κριθεί αν, αναγνωρίζοντας την ετεροδικία αυτή λόγω της άσκησης από τις εν λόγω εταιρίες δραστηριοτήτων κατάταξης και πιστοποίησης, το επιληφθέν εθνικό δικαστήριο δύναται να διαπιστώσει ότι στερείται διεθνούς δικαιοδοσίας.
- 54 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι κανόνες που αποτελούν έκφραση του εθιμικού διεθνούς δικαίου δεσμεύουν, αυτοί καθεαυτούς, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και αποτελούν μέρος της έννομης τάξης της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 1998, *Racke*, C-162/96, EU:C:1998:293, σκέψη 46, της 25ης Φεβρουαρίου 2010, *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91, σκέψη 42, και της 23ης Ιανουαρίου 2014, *Manzi και Compagnia Naviera Orchestra*, C-537/11, EU:C:2014:19, σκέψη 39).

- 55 Πάντως, εθνικό δικαστήριο το οποίο εφαρμόζει τον κανονισμό 44/2001 και κατά τον τρόπο αυτό εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 47 του Χάρτη (απόφαση της 25ης Μαΐου 2016, *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, σκέψη 44). Επομένως, εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι, αν δεχθεί την ένσταση ετεροδικίας, οι LG κ.λπ. δεν θα στερηθούν το δικαίωμά τους προσβάσεως στη δικαιοσύνη, το οποίο αποτελεί ένα από τα στοιχεία του προβλεπόμενου στο άρθρο 47 του Χάρτη δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.
- 56 Πρέπει να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η ετεροδικία των κρατών καθιερώνεται από το διεθνές δίκαιο και στηρίζεται στην αρχή *par in parem non habet imperium*, κατά την οποία ένα κράτος δεν μπορεί να υπαχθεί στη δικαιοδοσία άλλου κράτους. Εντούτοις, κατά την τρέχουσα διεθνή πρακτική, το προνόμιο της ετεροδικίας δεν έχει απόλυτη αξία, αλλά αναγνωρίζεται γενικώς όταν η διαφορά αφορά πράξεις εθνικής κυριαρχίας τελούμενες *iure imperii*. Αντιθέτως, η ετεροδικία μπορεί να αποκλειστεί αν το ένδικο βοήθημα αφορά πράξεις οι οποίες δεν εμπίπτουν στην άσκηση δημόσιας εξουσίας (πρβλ. απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, *Mahamdia*, C-154/11, EU:C:2012:491, σκέψεις 54 και 55).
- 57 Εν προκειμένω, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 108 έως 128 των προτάσεών του, δεν αναγνωρίζεται γενικώς ετεροδικία σε οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου, όπως οι εταιρίες Rina, όσον αφορά τις εργασίες κατάταξης και πιστοποίησης των πλοίων, όταν οι εργασίες αυτές δεν έχουν πραγματοποιηθεί *iure imperii* κατά την έννοια του διεθνούς δικαίου.
- 58 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η περί ετεροδικίας αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου δεν εμποδίζει την εφαρμογή του κανονισμού 44/2001 σε διαφορά σχετική με αγωγή αποζημιώσεως στρεφόμενη κατά οργανισμών ιδιωτικού δικαίου, όπως οι εταιρίες Rina, λόγω των δραστηριοτήτων κατάταξης και πιστοποίησης που ασκήθηκαν κατ' εξουσιοδότηση και για λογαριασμό τρίτου κράτους, σε περίπτωση που το επιληφθέν δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι οργανισμοί αυτοί δεν άσκησαν προνόμια δημόσιας εξουσίας, κατά την έννοια του διεθνούς δικαίου.
- 59 Εξάλλου, μολονότι δεν αμφισβητείται ότι η οδηγία 2009/15 δεν έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, δεδομένου ότι αφορά αποκλειστικά τα κράτη μέλη, η αιτιολογική σκέψη 16 της οδηγίας αυτής, η οποία μνημονεύεται στο υποβληθέν από το αιτούν δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα, επιβεβαιώνει τη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να προσδώσει περιορισμένο περιεχόμενο στην εκ μέρους του ερμηνεία της αρχής του εθιμικού διεθνούς δικαίου περί ετεροδικίας, όσον αφορά τις δραστηριότητες κατάταξης και πιστοποίησης των πλοίων. Ειδικότερα, κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, όταν αναγνωρισμένος οργανισμός, οι επιθεωρητές του ή το τεχνικό προσωπικό του εκδίδουν τα σχετικά πιστοποιητικά εξ ονόματος της διοίκησης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν ώστε, όσον αφορά τις εν λόγω δραστηριότητες που τους έχουν ανατεθεί, να απολαύουν αναλογικών νομικών εγγυήσεων και δικαστικής προστασίας, περιλαμβανομένης της άσκησης του δικαιώματος άμυνας, εκτός της ασυλίας, που αποτελεί δικαίωμα το οποίο δύναται να επικαλούνται μόνον τα κράτη μέλη ως δικαίωμα αναπόσπαστο της κυριαρχίας και το οποίο επομένως δεν είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο ανάθεσης.
- 60 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αγωγή αποζημιώσεως στρεφόμενη κατά νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που ασκούν δραστηριότητα κατάταξης και πιστοποίησης πλοίων για λογαριασμό και κατ' εξουσιοδότηση τρίτου κράτους εμπίπτει στις κατά τη διάταξη αυτή «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και, κατά συνέπεια, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, εφόσον η ως άνω δραστηριότητα δεν ασκείται βάσει προνομίων δημόσιας εξουσίας, υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει. Η περί ετεροδικίας αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου δεν εμποδίζει την άσκηση, από το επιληφθέν εθνικό δικαστήριο, της προβλεπόμενης από τον εν λόγω

κανονισμό διεθνούς δικαιοδοσίας σε διαφορά σχετική με τέτοια αγωγή, σε περίπτωση που το ως άνω δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι οργανισμοί αυτοί δεν άσκησαν προνόμια δημόσιας εξουσίας κατά την έννοια του διεθνούς δικαίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁶¹ Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αγωγή αποζημιώσεως στρεφόμενη κατά νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που ασκούν δραστηριότητα κατάταξης και πιστοποίησης πλοίων για λογαριασμό και κατ' εξουσιοδότηση τρίτου κράτους εμπίπτει στις κατά τη διάταξη αυτή «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και, κατά συνέπεια, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, εφόσον η ως άνω δραστηριότητα δεν ασκείται βάσει προνομίων δημόσιας εξουσίας, υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει. Η περί ετεροδικίας αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου δεν εμποδίζει την άσκηση, από το επιληφθέν εθνικό δικαστήριο, της προβλεπόμενης από τον εν λόγω κανονισμό διεθνούς δικαιοδοσίας σε διαφορά σχετική με τέτοια αγωγή, σε περίπτωση που το ως άνω δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι οργανισμοί αυτοί δεν άσκησαν προνόμια δημόσιας εξουσίας, κατά την έννοια του διεθνούς δικαίου.

(υπογραφές)